

EXCURSIÓ

À

ARGENTONA, CASTELL DE BURRIACH

Y MONT-CABRE.

12 MAIG 1878.

Reunits en la estació del ferrocarril de Fransa 'ls senyors Fiter, Piqué y l' infrascrit Secretari, envers 6 horas del matí, marxàrem en lo primer tren á Mataró y sens aturar-se en eixa ciutat, emprenguérem lo viatge á Argentona. Tot quant jo vos podria dir d' eixa vila, ho teniu ja detalladament descrit per lo soci Sr. Canibell, en la memoria d' una excursió feta per dit senyor al indicat punt y en la acta d' altra excursió feta també per la ASSOCIACIÓ á Argentona y Burriach; en quals treballs teniu relatat escrupolosamen tot quant digne de menció enclou la citada vila (1). De dóldre es, no obstant, que la falta d' assistencia impos-

(1) Volúm I de *Memorias*: pág. 154, y págs. 76 y 138 del present volúm.

sibilités en gran part que ab una combinada distribució de treballs se'n treguessin resultats pràctichs y profitosos. No sembla sinó que un mal fat s' hagués interposat al bon éxit d' aquesta excursió. Efectuada per primera volta en lo dia 17 de Febrer últim, concorreguéren á ella sols dos individus. Tornada á anunciar pera 'l dia 7 del passat mes d' Abril, tingué de sospéndrers per falta de assistència, y realisada per segona volta en lo dia que'ns ocupa hi assistiren tant sols tres associats. Y no es perque no sia verdaderament important, ja que la farian digne y remarkable, tant solsament, la parroquial iglesia d' arquitectura gòtica ab son esbelt y bell campanar y sa senzilla y elegant fatxada, quan no son preciós retaule del altar major que de senyalat renom gosa entre 'ls artistes-arqueòlechs de nostra patria.

La iglesia, aixís com las campanas, fóren consagradas en 12 d' Octubre de 1539 segons una mitj borrada inscripció existent en l' arch del portal de la meteixa. Per una d' aquestas coincidencias que desesperan, no poguérem veure 'l retaule, donchs qu' estava cobert, y apartat, per tant, de la vista dels devots y dels curiosos y aymants del art per una tela mal pintada, que servia, segons lo entendre dels administradors de la parroquia, pera *adornar* l' altar durant lo present mes de Maig en que celebra la Iglesia la festa de Maria. ¡Y quant pot lo mal gust! Contrariats quedárem de no poder admirar aquella hermosa joya, no sent posible ni tant sols penetrar dins la iglesia per celebrarshi en aquells moments una funció religiosa y estar *omplenada* per un nombrós concurs.

Sortirem d' Argentona pera Burriach á dos quarts d'onze del matí. Bella es la situació topogràfica d' Argentona po-

sada en mitj d' una petita vall en estrém pintoresca, quasi bé envoltada por un cercle de montanyas, que no li deixan mes que un petit espay, per lo qual la riera de son nom, que per son costat Nort la besa, s'escorra envers á la blavenca mar, que per lo fons d'aquell indret melancólica s'ovira. Ornan y enjoyan los encontorns d' Argentona, formantli com una preciosa aureola, un sens nombre de delitosas torras ó casas de camp, alsadas allí, sens dupte, no sols per la bellesa del paisatge, si que també mes encara per lo atractivol alicient que proporciona l'aplech de animada concurrencia que s' reuneix en la estació calurosa en los establiments d'ayguas medicinals, situats á mitj quart de la vila.

Posat lo castell de Burriach en lo cim d'un enaspuratú quasi inaccessible, dista cosa d' un hora d' Argentona. Desde aquesta vila fins al estrém de la vall y peu de la carena es lo camí que hi conduheix bastant agradable y enterament plá, mes al remontar lo primer turó, al empendre la pujada, es aquesta recta y sumament pesada y fatigosa, corrent lo camí per la partió d'unas vinyas. Quan ja s' ha guanyat la soptada costa, apareix que tinga de descobrirse ja 'l castell á curta distancia, mes ben lluny se destaca encara y á una elevació molt superior al turó que s' acaba de remontar. Segueix aquí 'l camí planejant per la carena fins que s'arriba al peu de la enlayrada cima. Imponent y magestuós es lo efecte que d' allí presenta l'arrunat castell. Los restos de las caygudas murallas destacan junt ab la macisa torra soperba y arrogantment y ab certa especial combinació de sublimitat artistica. Desde allí 'n tregué un dibuix lo Sr. Fiter. Continuant lo camí s'entra en la part d'ell mes fatigosa y quasi bé impenetra-

ble, tant per la espessor de la bardissa, com per tenir d'enfilars per altas y lliscosas rocas.

Y per cert que al arribar á la tan afanyada meta, lo desencant es complert per lo quí busqui allí restos ó detalls

CASTELL DE BURRIACH.

Dibuix de D. A. Riquer d'una fotografia.

artístichs ó un conjunt armónich, tan sols, de sublimitat ó de grandesa. Tota la brillantilusió, la artística combinació que presenta desde 'lloch abans esmentat en la pujada, y ab mes ó menys intensitat durant tot l'ascens á la mon

tanya, desapareix per complert al trobarse en ell. Cap mena d' importancia tenen las desballestadas murallas, ó mes ben dit, trossos de paret que dretas quedan, ni, com ja he indicat, cap sentiment evocan, ni cap efecte artistich produheixen. Res de notable enclou tampoch lo recinte que ocuparia en altre temps la capella, quals parets restan encar cobertas per la aixafada volta. Sols se nota en lo lloch ahont estaria situat l' altar residuos d' una grosseira pintura, que segons sembla seria obra feta pera la capella que s'alsá dessobre las ruinas del ja abandonat castell.

Lo mes notable que resta en éll es la torre circular de regular alsaria, quals macisas parets mideixen un gruix de 1'27 metres, d' un sol pis y franquejable sols per una finestra alsada á uns dotze pams del plá terreno; y després un notable, esbelt y atrevit finestral obert en la part mes elevada del castell, de cara á llevant, al bell costat de lo que era abans capella. Aquesta finestra seria sens dubte per sa situació en los bons temps del castell una preciosa miranda.

Al punt de las dotze, á cosa d' un quart d' hora de nostra arribada al castell, comparegué en éll, en qual lloch y hora 'ns hi havia donat cita, nostre entussiasta delegat á Vilassar Sr. Piferrér, acompanyat d' altres dos vehins d' aquella població. A tots los hi deu la ASSOCIACIÓ restar agraïda, com tindreu ocasió de notar en lo curs d' aquesta relació. De moment nos salvaren ja á nosaltres excursionistas d' una set abrusadora, posats com estavam en lo cim d' aquella altura sens recursos ni medis de poder beure, assedegats per la cansada pujada ab un sol ardent y xafogós.

Unas duas horas seria 'l temps que permanesquérem en lo castell, podent durant ell y á satisfacció admirar l' her-
mós y bastant dilatat panorama qued'allí 's disfruta, allar-
gantse la vista per la vorera del mar que quasi besa las
montanyas desde mes enllá del Monjuich fins á San Pol
y Calella, y gotjantse en la contemplació d'aquellas pinto-
rescas y vistosas poblacions de la costa.

Abans de deixar lo castell nos vegérem obligats á des-
pit de nostras fermas v sinceras protestas, donchs haviam
ja ben esmorsat á Argentona, á acceptar lo refrigeri ab
que nos brindáren nostres companys de Vilassar. Al donar
la ullada de despedida al castell, nos contá En Piferrér que
vingueren á ell anys enrera uns estrangers á practicar
excavacions al peu de la torra, y com hagués donat per re-
sultat la troballa de molta ferramenta, los habitants dels
pobles vehins la donaren en dir que s'hi havian descobert
un gran aplech de ganxos de llum, com encara ho afir-
man avuy dia. No poguerem sebre nosaltres que era ver-
daderament lo que constituia la troballa.

Deixárem tots junts á Burriach y emprenguérem via en-
vers Mont-Cabré. Está situat eix turó en l'extrem d'una
de las estribacions avansadas cap á la mar, que arrencan
de la alta carena que separa á la costa del plá del Va-
llés. A mitj hora de Burriach, y en lo coll ahont comensa
la indicada estribació, se troba 'l lloch ahont estava colo-
cada fins fá algun anys la creu de la Beya. Avuy de la
creu no'n queda ja mes que la memoria, donchs que ha
desaparegut, com malhauradament desapareixent van
d'un á un tots los antichs recorts de nostra patria. Hora
es ja donchs de que procurém tots salvar los que'ns res-
tan. En extrém pintoresch y delitós es lo camí que seguint

la carena conduheix desde aquest coll á Mont-Cabré. Creuant entremitj d'espessas pinedas aromatisadas per lo flaire de las bosquetanas herbas, deixa entreveure per los distints accidents dels turons que s'atravessan, hermosos panoramas formats per la afalagadora perspectiva que presentan las bellas situacions dels pobles d' Agell, Cabrera y Cabríls, assentats al peu de la carena, y la no menys agradable d'altras poblacions com Vilassar de Dalt y de Mar, Premiá, Masnou, Mataró y moltas més que al lluny s'oviran.

No ofereix Mont-Cabré res digne d'esmentarse. En lo pich mes alt s'aixeca una creu de ferro del origen y colocació de la qual no poguérem obtenirne cap noticia. Sens aturarns á Mont Cabré nos dirigirem á la cova anomenada *de la Encantada*, oberta en la meytat de la vessant mes espadada de la montanya y en la cara que mira al mar. Dificilissim en extrem fou lo descens á ella. La baixada, mes *que rápida, es recte. Sens camí ni caminet, deixantnos* anar per la costa, portats per lo pedregall, ó saltant per rocas sospesas sobre'l abim, baixant sempre ab l'ajuda de mans y peus, tenint moltas vegadas de deixarnos anar assentats per aquell terror sumament lliscós y aspre, propi mes bé d'isarts que de personas,—sens que ab la explicació tracti poch ni mica d'exagerarho,—arrivárem á la boca de la cova. ¡Ben malaguanyats afanys! Nos enfilárem pera penetrar en ella y no trobárem pert cert un just premi á nostres fatichs. La cova no ofereix cap particularitat ni té cap importancia. Es excessivament mesquina y la naturalesa no l'ha pas afavorida ab la magnificent esplendidesa de son preciós treball ni de son art diví. Abandonárem la cova pera seguir nostra soptada y peri-

llosa descensió. Al arribar al plà, á curta distancia de la montanya y en lo camí per los carros que van á buscar llenya desde Cabrils, nos trobárem en lo lloch en que's féren fa pochş dias las excavacions qual resultat fou la troballa de varias ánforas romanas de las que sols se salvá la que posseheix avuy la ASSOCIACIÓ, present fet per nostre zelós delegat Sr. Piferrér. Las altrás fóren rompudas á cops de cávechs per ignorants profanadors que anavan en busca d' imaginaris tresors. Lo descobriment se degué á las roderas marcadas pels carros, en qual solch se deixá veure l'ansa d'una ánfora. Aquestas urnas cinerarias estavan colocadas en duas líneas paralelas en la extensió d'uns vint passos. Las excavacions se practicarenen á la fondaria d'un pam y mitj. Alguns de nostres associats, entre ells nostre digne President Sr. Fiter, tractan d'anarhi á efectuar novas y mes profonas excavacions, que vulla Deu sian profitosas en bé de la arqueologia y en gloria de la ASSOCIACIÓ. Recullírem allí alguns fragments d'anfora escampats, escullint varis exemplars, distints en la mescla de la composició d'ellas.

Continuárem lo camí cap á Vilassar de Dalt atravessant quasi sempre per entremitj de verdaders boscos de tarongers que embalsamavan l'ayre ab sa delitosa fragancia.

Presentats al arribar á Vilassar al Doctor D. Joan Parcet, que fou qui insertá una nova en un periódich d'aquesta capital anunciant la abans dita trovalla y donant alguns datos respecte á ella, rebérem una digna acullida de dit senyor, á qui, per tant, oferírem la delegació de la ASSOCIACIÓ á Vilassar, cárrech que acceptá gustosament.

Penetrárem en la iglesia y poguérem admirar, encar que de pas y quasi á las foscas, lo bellíssim retaule gotich

del altar major, malhauradament molt deteriorat y mes malhauradament encara, barbarament restaurat en alguna de sas mes notables pinturas. ¡Quan voldrán convencers los qui regentan las iglesias, que cometan també veras profanacions, encomanant á gent sens criteri ni instrucció artística la restauració d'obras d'art! ¡Sempre tenint de condoldrens del meteix!

Escás fou lo temps qu'estiguérem á Vilassar, visitat ja, per altra part, en época no llunyana, per la ASSOCIACIÓ. Mes en aquell curt temps rebérem moltes provas de deferencia y marcats obsequis, en especial de las tres personas que tingueren la amabilitat de guiarnos y acompanyarnos en la excursió. Desde aquí 'ls envio l'agrahiment mes sencer en nom dels individus que concorreguérem á ella.

Una tartana 'ns conduhí á Premiá de Mar, en qual punt, se doná per termenada la excursió, y desde ahont lo camí de ferro 'ns retorná á Barcelona.

CÉSSAR AUGUST TORRAS.
